

SVĚTOVÉ KLENOTY UNESCO

JAN POHUNEK

 CPRESS

Světové klenoty UNESCO

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.cpress.cz
www.albatrosmedia.cz

Jan Pohunek
Světové klenoty UNESCO – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2020

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ÚVOD	5
EVROPA	7
AFRIKA	185
ASIE	241
SEVERNÍ AMERIKA	375
STŘEDNÍ A JIŽNÍ AMERIKA	395
AUSTRÁLIE, OCEÁNIE A VZDÁLENÉ SUBANTARKTICKÉ OSTROVY	455
MEZINÁRODNÍ PAMÁTKY NA VÍCE KONTINENTECH	470
REJSTŘÍK	473
SEZNAM FOTOGRAFIÍ	486

Úvod

Touha nalézt a poznat ta nejzajímavější místa na Zemi provází lidstvo už od starověku, kdy Hérodotos a Kalimachos z Kyrény sestavili seznam sedmi divů antického světa. Na jejich dílo navázala v novověku řada pokračovatelů, kterým dodaly inspiraci rozmach turistiky, archeologie, technologie i evropské koloniální moci. Podobné přehledy ostatně vznikají i v současnosti a bývají často motivovány snahou médií zaujmout své publikum, úsilím o propagaci turistiky nebo prostě jen touhou dozvědět se nové a zajímavé věci.

Tento trend ale byl a je vlastně jen poznámkou pod čarou v rámci podstatně rozsáhlejšího historického vývoje vztahu moderní společnosti k přírodním a kulturním památkám. Středověká mentalita koncept ochrany památek nebo přírody v podstatě neznala – chápala důležitost společensky významných nebo posvátných míst, ale stavby, které ji reprezentovaly, mohly být snadno zbourány nebo přestavěny, aby udělaly místo něčemu novějšímu. Dvojnásob to platilo, pokud příslušely jiné kultuře a představovaly jiné hodnoty. Změna přišla až s osvícenstvím a jeho snahou o poznání minulosti a tím i zákonitostí, které vedou lidskou společnost, a stejně tak i s jeho věčným konkurentem romantismem. Romantici se totiž obraceli k přírodě i různým historickým památkám jako k něčemu, co může mít hodnotu samo o sobě, co může rozdmýchat silné emoce a co odkazuje na dávné časy, kdy svět ještě nebyl zmítán průmyslovou revolucí a byl možná opravdovější a dobrodružnější.

I když se oba tyto myšlenkové proudy v mnohém liší, alespoň se většinou dokázaly shodnout na tom, že přírodní i kulturní památky zasluhují ochranu. Zejména druhá polovina 19. století se tak stala dobou, kdy začala vznikat první chráněná území a kdy zároveň začaly být pokládány základy moderní památkové péče. Tyto snahy se často setkávaly, a ostatně i setkávají, s odporem

především tam, kde brání „pokroku“, stejně tak by se ale dalo říct, že právě ony jsou dokladem vývoje lidské společnosti a že ledabylý či vykořisťovatelský přístup k památkám je naopak dědictvím starších časů.

Mezinárodní organizace UNESCO (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization – Naučná, vědecká a kulturní organizace Spojených národů) byla založena v roce 1945 jako zvláštní agentura OSN, jejímž cílem je napomáhat udržování mírových vztahů, prosperity, vzdělanosti a mezikulturního dialogu mezi národy. Velkou část jejího poslání tvoří právě snaha o udržení kulturní pestrosti celého světa a zároveň zprostředkování hodnot, které lidé z různých jeho částí považují za důležité. Seznam světového dědictví UNESCO je jedním z nejvýraznějších projevů těchto aktivit. Z pohledu turisty, který baží poznat ta nejzajímavější místa jiných zemí, by mohl vypadat jako jeden z mnoha seznamů divů světa. Jeho význam je ale ve skutečnosti širší – přírodní a kulturní památky, které do něj byly na návrh jednotlivých států přijaty, totiž požívají mezinárodní ochranu a jejich navržením se stát zároveň přihlašuje k závazku řádně o ně pečovat.

Skladba míst v seznamu je velmi pestrá, objevují se v něm jak přírodní a kulturní památky, tak i celé krajiny, kde se oba tyto aspekty přirozeně prolínají. Některé z nich jsou vrcholnými díly, jaké dokázala lidská civilizace stvořit, jiné zase reprezentují některý pozoruhodný fenomén, který by jinak byl jen málo známý, a najde se i několik takových, které připomínají ty nejtemnější chvíle dějin, na něž nelze zapomenout. Ve všech případech jde ale o místa pozoruhodná, která vám mohou přinést nové poznatky, jste-li více osvěcensky naladěni, nebo silné emoce, je-li vaše povaha nastavena spíše romanticky. V podstatě všechna stojí za návštěvu a tato kniha by alespoň k několika ráda inspirovala.

Ediční poznámka

Seznam UNESCO má svou pevnou strukturu a je členěn podle jednotlivých regionů, kde například Evropa a Severní Amerika patří k sobě, a dále podle smluvních států. Pro účely této knihy a lepší přehlednost jsme ale zvolili dělení do kapitol na základě jednotlivých fyzických kontinentů a následně územních celků. Například zámořská území evropských států tak uvádíme v kapitole věnované příslušnému světadílu a nikoli jako součást Evropy. V případě vnitrozemských hranic mezi kontinenty postupujeme případ od případu v závislosti na velikosti území, správním členění i množství památek na obou stranách. Sinajský poloostrov na okraji Asie takto řadíme pod africký Egypt, protože je jen malým výběžkem egyptského území a nachází se zde jen jedna ze sedmi

egyptských památek UNESCO. Oproti tomu Rusko dělíme na evropskou a asijskou část, protože jde o rozlehlou zemi, kde se přírodní podmínky i historický vývoj různých částí jejího území významně liší. Na Kavkaze, kde je hranice mezi Evropou a Asií plynulá, necháváme severnější Gruzii zařazenou v Evropě, jižnější Arménii a Ázerbájdžán pak v Asii s vědomím, že je o tom možné dlouho diskutovat.

Protože pro mnohé z památek UNESCO neexistují kodifikované české názvy, uvádíme vždy zároveň oficiální název v angličtině, podle kterého je možné ji snadno dohledat. Zejména v případě delších oficiálních názvů jednotlivých lokalit, které shrnují velkou část jejich popisu, také volíme volnější a kratší překlad s tím, že detaily jsou vysvětleny až v textu samotného hesla.

Ochridské jezero

EVROPA

Albánie

Butrint

Butrint

Město Butrint, starověké Buthrotum, vyrostlo v průběhu 1. tisíciletí př. Kr. na pobřežním vrchu, který přes úzký průliv hledí na ostrov Korfu. Původními vládci tohoto významného přístavu byly místní řecké kmeny, postupem času připadl pod Římskou

a následně Byzantskou říši. Jeho význam zvolna upadal, až bylo v 16. století původní centrum Butrintu opuštěno poté, co se přes jeho území prohnala válka mezi Benátkami a Osmanskou říší a rozrostly se okolní malarické bažiny. Dochovala se ale

řada architektonických památek na minulost města, které byly ve 20. století postupně odkrývány, například raně křesťanská bazilika a baptisterium, římské vily a lázně, řecké divadlo a akropole nebo historická opevnění.

Hodinová věž citadely, která se vypíná nad městem Gjirokaštër

◀ Albánie

Historická centra Beratu a Gjirokašteru

Historic Centres of Berat and Gjirokastra

Berat a Gjirokaštër jsou dvě města s výjimečně dochovanou architekturou z dob Osmanské říše. Na jejich podobě zanechaly svou stopu také dřívější období, kdy území spadalo pod Byzantskou říši, a prolínají se zde vlivy řady náboženství a kultur zastoupených na Balkáně. V Beratu stojí kromě samotného urbanistického celku za pozornost zejména středověké kostely, hrad a osmanské mešity, v Gjirokašteru pak kamenné domy nebo historický bazar.

► Andorra

Údolí Madriu-Perafita-Claror

Madriu-Perafita-Claror Valley

Horské údolí, které zabírá necelou desetinu území Andorry, je dobrou ukázkou pyrenejské kulturní krajiny s četnými stopami po tradičním zemědělství, pastevectví a jednoduchém zpracování železné rudy v malých pecích. Kamenné stezky, salaše, terasovitá pole a hraniční zídky utvářejí spolu s lesy i vysokohorskými ledovcovými údolními pestrou mozaiku, která má historickou hodnotu a zároveň slouží jako útočiště ohrožených zvířat. Jde o poslední kousek tohoto miniaturního státu téměř nedotčený moderní civilizací.

Bělorusko

Mirský zámek

Mir Castle Complex

Na začátku 16. století dal vévoda Juryj Ivanavič Illinič vystavět při cestě od Minska do Brestu čtvercový hrad v polském gotickém slohu s rohovými věžemi a vodním příkopem. Tato především obranná stavba byla následně postupně přestavěna na renesanční a barokní zámek se zdobným palácem a zahradami. I přes četné války, které se během staletí přehnaly přes území dnešního Běloruska, byl zámek vždy nakonec rekonstruován a díky tomu se dochoval dodnes a je výjimečnou ukázkou plynulého vývoje běloruské architektury.

Bělorusko

Zámek v Njasviži

Architectural, Residential and Cultural Complex of the Radziwill Family at Nesvizh

Radziwillové byli jedním z mocných polsko-litevských šlechtických rodů, jejichž kořeny sahaly hluboko do středověku. V 16. století získali pozemky u města Njasviže a nechali si zde na místě staršího středověkého hradu vybudovat vzhledné sídlo, které se brzy stalo vyhledávaným společenským a kulturním centrem. V letech 1587–1593 tu byl

například vystavěn katolický kostel Božího těla, který je jednou z nejstarších barokních staveb nacházejících se mimo Itálii. Zámecký komplex, charakterizovaný dvěma křídly elegantně obepínajícími reprezentativní dvůr, který se nachází uprostřed zemních valů obehnaných vodním příkopem, i dnes zaujme svým elegantním zasazením do krajiny.

Belgie

Vlámské bekináže

Flemish Béguinages

Slovo „bekináž“ označuje sídlo bekyní – příslušnic společenství žen, které se věnovaly modlitbám a charitě a žily na způsob mnišských komunit, aniž by ale skládaly řeholní sliby. Tento druh laických řádů se zrodil na přelomu 12. a 13. století a stal se zvláště populárním právě v severozápadní Evropě. I když s koncem středověku význam hnutí bekyní na většině kontinentu upadl, mimo jiné kvůli údajným rozporům s oficiálními doktrínami katolické církve, ve Vlámku přetrvaly až do 19. století a dochovala se tu řada jejich historických konventů, z nichž 13 je chráněno v rámci UNESCO.

► Belgie

Lodní zdviže na Canal du Centre

The Four Lifts on the Canal du Centre and their Environs, La Louvière and Le Roeulx (Hainaut)

Sedm kilometrů dlouhý lodní kanál Canal du Centre, který spojuje řeky Mázu a Šeldu, musí překonávat výškový rozdíl 66 metrů. Mezi lety 1888 a 1917 na něm proto byly vystavěny čtyři hydraulické zdviže, které pomáhají při přesunu plavidel. Tvoří je vždy dvojice nádrží, které jsou navzájem vyvážené, takže když jedna klesá, druhá zase stoupá – nejde tedy o klasické zdymadlo, ale skutečně o výtah. Jsou jedinečnou průmyslovou památkou a jediným zařízením tohoto typu, které je dosud plně v provozu.

Belgie

Historické centrum Brugg

Historic Centre of Brugge

Bruggy jsou jedním z nejlépe dochovaných belgických středověkých měst. Nad vodními kanály, díky nimž si vysloužily přezdívku „Benátky severu“, se zvedají původní gotické domy pocházející převážně ze 13. až 15. století, kdy se město stalo důležitým centrem obchodu se suknem. S tím, jak se zanášely vodní cesty, ale přišel na počátku novověku ekonomický úpadek, který paradoxně pomohl uchovat starou podobu zdejší architektury. V 19. století si město oblíbili první francouzští a angličtí turisté, a i díky jejich zájmu se mu podařilo zase vrátit na výsluní.

Belgie

Domy architekta Victora Horta v Bruselu

Major Town Houses of the Architect Victor Horta (Brussels)

Sídlo a ateliér Victora Horta

Belgický architekt Victor Horta (1861–1947) byl jedním z nejdůležitějších tvůrců, kteří se podíleli na vzniku a rozvoji secesního slohu. V Bruselu navrhl desítky elegantních budov včetně čtyř výrazných domů – Hotelu Tassel, Hotelu Solvay, Hotelu van Eetvelde a vlastního sídla a ateliéru – které jsou zapsány v seznamu UNESCO. Elegantní kombinace rostlinných ornamentů, přirozené plynoucích křivek, vysokých prosklených oken, dekorativních kovových sloupků a vzdušných prostor osvětlovaných denním světlem se rychle stala populární a secesní domy díky tomu dodnes tvoří důležitou součást tvářnosti nejen Bruselu, ale i dalších evropských měst.

▼ Belgie

La Grand-Place

La Grand-Place, Brussels

La Grand Place neboli Grote Markt je známé náměstí ve středu historického centra Bruselu, kde se mimo jiné nachází gotická radnice z 15. století a palác Maison du Roi, který sloužil původně jako sídlo vévody brabantského a kde je dnes městské muzeum. Současná podoba paláce je novogotická, protože byl silně poškozen při bombardování města v devítileté válce

na konci 17. století. Obě tyto památky jsou doplněny řadou vznosných cechovních domů a také oblíbeným květinovým kobercem, který je jednou za dva roky obměňován. Navzdory různým tvarům a stáří budov, které náměstí obepínají, tvoří zdejší zástavba jeden harmonický celek, který připomíná staletý význam a prosperitu Bruselu jako politického i obchodního centra.

Belgie

Neolitické doly na rohovec ve Spiennes

Neolithic Flint Mines at Spiennes (Mons)

Rohovec neboli pazourek byl v době kamenné klíčovou surovinou, ze které bylo možné vyrábět kvalitní střípané nástroje. V Evropě se ale nevyskytoval rovnoměrně, takže si lidé brzy všimli výrazných nalezišť, která se stala středisky pravěké těžby i obchodu. Jedno z prvních se nacházelo poblíž dnešního města Mons v Belgii. Na ploše přes sto hektarů zde byly mezi lety 4300 až 2200 př. Kr. hloubeny až šestnáctimetrové šachty větvicí se do četných rozrážek, vydobytý materiál se tu také rovnou zpracovával. Lokalita patří mezi nejdůležitější evropské historické důlní areály dokumentující raný technický vývoj hornictví.

Belgie

Katedrála Notre-Dame v Tournai

Notre-Dame Cathedral in Tournai

Katedrála Notre-Dame v Tournai pochází z první poloviny 12. století a spojuje v sobě románský sloh s nastupující gotikou. Zatímco rozlehlá konstrukce chrámové lodi je ještě převážně románská, v dalších částech budovy je možné sledovat postupný přechod

▲ Belgie

Palác Stoclet

Stoclet House

Bruselský bankéř a sběratel umění Adolphe Stoclet si roku 1905 nechal vybudovat reprezentativní sídlo, při jehož stavbě nechal zcela volnou ruku jak z hlediska uměleckého, tak i finančního významnému vídeňskému secesnímu architektovi Josefu Hoffmannovi. Ten navrhl stavbu, která zvenku působila stroze, ale zároveň se vyznačovala citlivým rozvržením prostoru i pečlivým umístěním dekorativních prvků, mezi něž patřily mimo jiné mozaiky navržené Gustavem Klimtem. Ze slohového hlediska zároveň palác symbolizuje přechod mezi secesí a modernějším stylem art deco.

mezi oběma architektonickými styly, který byl zakončen vybudováním ryze gotického chóru ve 13. století. Katedrálu vybudovanou z místního šedavého kamene korunuje pět věží o výšce 83 metrů, díky kterým tvoří i na dálku rozpoznatelnou dominantu centra města.

Bosna a Hercegovina

Starý Mostar

Old Bridge Area of the Old City of Mostar

Historické jádro města Mostaru se nachází na obou březích řeky Neretvy spojených štíhlým, odvážně se zdvihajícím obloukovým mostem z 16. století. Většina jeho nejstarších budov vznikla za časů Osmanské říše, značného rozmachu se město dočkalo také ve 2. polovině 19. století, kdy oblast spravovalo Rakousko-Uhersko. Prolínání architektonických slohů dalo starému Mostaru jedinečnou tvář, která zároveň vypovídá o dějinách celé

Bosny a Hercegoviny. Místo, kde se setkávaly všechny víry i národnosti Balkánu, ale také zároveň trpělo za válek, z nichž zvláště krutá k lidem i památkám byla jugoslávská občanská válka v 90. letech 20. století. Návrat k předválečné pestrosti byl obtížný a historický most v centru města, který byl za značných nákladů rekonstruován, se stal významným symbolem snahy o mírové soužití.

◀ Bosna a Hercegovina

Most Mehmeda Paši Sokoloviće ve Višegradu

Mehmed Paša Sokolović Bridge in Višegrad

Historický most přes řeku Drinu ve městě Višegradu byl vystavěn v 16. století z iniciativy osmanského velkovezíra Mehmeda Paši Sokoloviće. Jeho autorem byl jeden z nejvýznamnějších architektů Osmanské říše, řecko-turecký stavitel Mimar Sinan. Most je dlouhý 180 metrů a má 11 oblouků, na první pohled na něm zaujme samozřejmě elegancí, se kterou jeho bílé zdivo překonává tok řeky a díky níž je plně srovnatelný i s nejlepšími díly soudobé italské renesance. Jako jeden z mála historických mostů v regionu byl také ušetřen při jugoslávské občanské válce v závěru 20. století, válečné útrapy se mu ale nevyhnuly – most i břehy Driny se v té době staly místem, kde byli hromadně vražděni civilisté. Dnes tak připomíná nejen časy prosperity, ale i temné stránky zdejší historie a památku jejich obětí.

Bulharsko

Bojanský kostel

Boyana Church

Pravoslavný Bojanský kostel na okraji Sofie skrývá jednu z nejlepších ukázek východoevropského středověkého výtvarného umění. Původní kostelík z 10. století byl totiž v roce 1259 při dostavbě vyzdoben pestřými freskami, které se vyznačují velmi živým pojetím lidských obličejů a do současnosti se dochovaly ve výjimečně dobrém stavu. Kromě Ježíše nebo světců, mezi nimiž má významné postavení sv. Mikuláš, je zde vypodobněn i sebastokrator Kalojan, iniciátor této dostavby kostela a významný šlechtic z carské rodiny, jehož doprovází jeho žena Desislava. Nacházejí se zde i pozůstatky dalších fresk z dřívějších i mladších období.

▼ Bulharsko

Madarský jezdec

Madara Rider

Poblíž vesnice Madary ve východním Bulharsku vytesal v 7. či 8. století neznámý autor ve výšce 23 metrů nad zemí do pískovcové skály reliéf jezdce v téměř životní velikosti. Dílo jej zachycuje v průběhu boje se lvem, pod nohama koně se navíc proplétá lovecký pes. Význam reliéfu není zcela zřejmý, mohl by představovat jednoho z bulharských vládců v době, kdy ještě zcela neodložili svůj nomádský způsob života, některého z jejich bohů nebo jinou postavu související s místní thráckou kulturní tradicí. Řecké nápisy v okolí, které vypovídají o raných bulharských chánech a jejich proměnlivých vztazích s Byzantskou říší, možnosti interpretace spíše rozšiřují.

Archeologické nálezy v okolí, včetně objevu tengrijského chrámu, ale každopádně potvrzují, že toto místo bylo pro předky dnešních Bulharů velmi důležité.

▲ Bulharsko

Thrácká hrobka v Kazanlaku

Thracian Tomb of Kazanlak

Bulharsko má pestrou historii, ve které se setkávaly vlivy z Přední Asie, střední a východní Evropy i Balkánu. Ve starověku jej obývaly thrácké kmeny, zároveň sem ale zasahovala řecká kultura. Ve 4. století př. Kr. si jeden z thráckých vládců nechal na rozsáhlém pohřebišti poblíž dnešního městečka Kazanlaku vystavět bohatě zdobený

tholos, kónickou hrobku ve stylu, jaký byl ve Středomoří rozšířený už od doby bronzové. Nástěnné malby, které ji dekorují, byly pojaty v helénistickém stylu a zobrazují koňský průvod, pohřební hostinu a rodinné scény s motivy loučení. Patří k nejlépe dochovaným výtvarným památkám z tohoto období na světě.

► Bulharsko

Starověké město Nesebar

Ancient City of Nessebar

Historie města Nesebaru na pobřeží Černého moře, ve starověku známého jako Manebria nebo Mesembria, sahá až tři tisíce let do minulosti. V místě původního thráckého sídla vznikla v 6. století př. Kr. řecká obchodní kolonie, která se později stala jedním z nejdůležitějších opěrných bodů Byzantské říše v regionu a také střediskem šíření raného křesťanství. Význam města přetrvával i po jeho dobytí Bulhary v 9. století, úpadek přišel až za časů Osmanské říše. V současnosti je Nesebar oblíbeným přímořským letoviskem, z historických památek se dochovaly zejména agora, Apollonův chrám, pozůstatky opevnění a bazilika založená v 5. až 6. století.

Bulharsko

Rilský klášter

Rila Monastery

Klášter na úbočí pohoří Rila vznikl v 10. století na místě, kde přebýval poustevník a světec Ivan Rilský. Původní skromný monastýr u Ivanovy jeskyně, který vystavěli jeho žáci, prodělal během staletí jedno stěhování i několik přestaveb. Jeho současná podoba je dána především rekonstrukcí z poloviny 19. století, která následovala po ničivém požáru a která je výjimečnou ukázkou architektury období bulharského národního obrození. Roli kláštera jako národního symbolu posiluje i to, že byl během osmanské nadvlády jedním z útočišť bulharské pravoslavné kultury.

Chrám Krista Pantokratora v Nesebaru

Bulharsko

Národní park Pirin

Pirin National Park

Národní park Pirin zabírá většinu plochy stejnojmenného pohoří, kterému vévodí 2914 metrů vysoká hora Vichren. Ve svých nejvyšších partiích nabývá Pirin podobu bezlesých velehor s jezery ledovcového původu a strmými skalními hřebeny, z nichž nejproslulejší je úzký hřbet Končeto, na níže položených svazích pak rostou jehličnaté lesy, které poskytují prostor pro život četným chráněným živočichům včetně medvědů, vlků a divokých koček. Na území parku roste i nejstarší strom v Bulharsku, 1300 let stará Bajkuševa borovice, která pamatuje zakladatele bulharského státu chána Asparucha.

Bulharsko

Přírodní rezervace Srebarna

Srebarna Nature Reserve

Při Dunaji v severním Bulharsku leží nehluboké jezero Srebarna, které slouží jako útočiště a zastávka na tazích přibližně osmdesáti druhům ptáků. Vyskytují se tu

například pelikáni kadeřaví, motáci pochopové, volavky nebo kormoráni. Mělké vody zároveň hostí přes 130 druhů rostlin, z nichž některé jsou kriticky ohrožené.

▼ Bulharsko

Skalní kostely v Ivanovu

Rock-Hewn Churches of Ivanovo

Ve skalních útesech při řece Rusenský Lom na severu Bulharska se ve 12. století začali usazovat poustevníci, kteří si hloubili podzemní příbytky. Postupně

zde vznikl klášterní komplex, který nabyl na významu zejména za vlády dynastie Palaiologovců. Část prostor vysekaných do skály sloužila také jako kostely a kaple

a ve 14. století byly mnohé z nich vyzdobeny nástěnnými malbami, které představují jeden z vrcholů bulharského středověkého výtvarného umění.

► Bulharsko

Thrácká hrobka ve Svestari

Thracian Tomb of Sveshtari

V roce 1982 byla u vesnice Svestari objevena výjimečně zachovalá trojkomorová kamenná hrobka ze 3. století př. Kr., která pravděpodobně sloužila jako místo posledního odpočinku některého z thráckých králů či velmožů příslušícího k jednomu z kmenů označovaných Řeky jako Getové. Je unikátní svou výzdobou pojatou v thrácko-helénistickém slohu, zejména sochami karyatid, které podpírají strop a jejichž spodní poloviny těla plynule přecházejí v rostlinné motivy. O významu této hrobky svědčí i skutečnost, že je největší stavbou na zdejších mohylníku, kde mimo ni stojí i dalších 26 mohyl.

Česko

Historické centrum Prahy

Historic Centre of Prague

Praha byla už od raného středověku přirozeným centrem Čech i sídlem českých vládařů. Její historické jádro vzniklo z podhradí Pražského hradu a později bylo rozšířeno o další aglomerace, jako jsou Staré Město, židovský Josefov, Nové Město a pevnost Vyšehrad. Každá z historických epoch zde zanechala své architektonické

stopy, zvláště významné byly stavební projekty z doby vlády císaře Karla IV. ve 14. století a rozmach barokního slohu v 17. a 18. století. Město ale nebylo pouze souborem budov, ale také živou stáletou uměleckou inspirací a místem setkávání všech národností a kulturních trendů střední Evropy.

Česko

Historické centrum Českého Krumlova

Historic Centre of Český Krumlov

Český Krumlov je výjimečnou ukázkou historického evropského městečka, kterému bylo dopřáno přes 700 let kontinuálního vývoje bez významnějších narušení. Jak na krumlovském hradě, který se tyčí na skále nad Vltavou, tak i v ulicích pod ním se přirozeně setkávají gotika, renesance i baroko. I když byl Krumlov ve středověku sídlem významných šlechtických rodů Vítkovců a Rožmberků, nikdy se příliš nerozrostl nad své původní hranice a zachoval si svou malebnou, maloměstskou tvář.

◀ Česko

Historické centrum Telče

Historic Centre of Telč

Telč je na první pohled sice jen jedním z mnoha malých českých měst, jejichž jádro vznikalo na středověkém půdorysu podél velkého náměstí, vyniká mezi nimi ale mírou dochování jednotlivých historických staveb i samotného urbanistického celku. Mezi hlavní zdejší pamětihodnosti patří zejména historické renesanční a barokní měšťanské domy a renesanční zámek na severozápadním okraji památkové rezervace. Působivá je také poloha centra Telče na ostrohu chráněném ze tří stran rybníky a z jihovýchodu středověkým opevněním.

Česko

Poutní kostel sv. Jana Nepomuckého na Zelené Hoře

Pilgrimage Church of St John of Nepomuk at Zelená Hora

Významný český architekt Jan Blažej Santini-Aichl zanechal v 18. století svou stopu na řadě míst v dnešní České republice, jeho vrcholným dílem je ale jednoznačně poutní kostel sv. Jana Nepomuckého na Zelené Hoře u Žďáru nad Sázavou. Chrám, který je naplněn symbolickými významy typickými pro katolickou barokní zbožnost, má tvar pěticípé hvězdy a je lemován ambity v podobě hvězdy deseticípé. Ze slohového hlediska je skvělým příkladem takzvané barokní gotiky inspirované architekturou vrcholného středověku.

Česko

Historické centrum Kutné Hory, chrám sv. Barbory a katedrála v Sedlci

Kutná Hora: Historical Town Centre with the Church of St Barbara and the Cathedral of Our Lady at Sedlec

Kutná Hora byla ve středověku jedním z nejdůležitějších evropských ložisek stříbra a živým hornickým městem, které bylo otevřené dálkovému obchodu i technickým inovacím. Historické jádro města včetně některých zpřístupněných dolů se dodnes dochovalo v dobrém stavu. O dávné kutnohorské prosperitě svědčí kromě měštanských domů, královského paláce s mincovnou a dalších budov také dva výjimečné kostely – pozdně gotický chrám sv. Barbory a katedrála Nanebevzetí Panny Marie a sv. Jana Křtitele v nedalekém Sedlci, kde stával významný cisterciácký klášter.

Pozdně gotický chrám sv. Barbory a bývalá jezuitská kolej

▼ Česko

Lednicko-valtický areál

Lednice-Valtice Cultural Landscape

Oblast Lednicko-valtického areálu je plošně jednou z největších komponovaných krajin na světě. Zásahu na jeho vzniku má knížecí rod Lichtenštejnů, kterému patřily zámky Lednice a Valtice a který se v 17. až 19. století věnoval také zvelebování jejich okolí. Vznikl tak rozsáhlý přírodní park v anglickém stylu, s promyšlenou

strukturou a řadou reprezentativních drobných staveb různých architektonických slohů od baroka až po novogotiku a romantismus. Inspiraci čerpali tvůrci parku mimo jiné také z antiky, na kterou odkazují například klasicistní Apollónův a Dianin chrám, a islámské architektury zastoupené minaretem a maurskou vodárnou.

Česko

Sloup Nejsvětější Trojice v Olomouci

Holy Trinity Column in Olomouc

Olomoucký sloup Nejsvětější Trojice z 18. století je jedním z vrcholných děl středoevropského baroka a díky své výšce 35 metrů zároveň nejvyšším sousoším na území státu. Byl vybudován jako projev díkůvzdání za konec morové epidemie a na jeho tvorbě se podílela řada místních kamenických a sochařských mistrů. Trojpatrová základna sloupu je dekorována sochami světců, vrchol zdobí pozlacené zpodobnění Nejsvětější Trojice a součástí monumentu je i malá kaple.

Květná zahrada s rotundou

◀ Česko

Zámek v Kroměříži a jeho zahrady

Gardens and Castle at Kroměříž

Arcibiskupský zámek v Kroměříži vznikl zásadním přebudováním staršího hradu v 16. století, jeho současná barokní tvář je výsledkem velkorysé rekonstrukce, ke které došlo po třicetileté válce. Přestavba byla silně inspirována italskými vzory a pracovali na ní italští architekti, velká pozornost byla věnována i výzdobě interiérů. Kromě samotných zámeckých budov jsou výjimečnou součástí areálu i dvě zahrady, Květná zahrada, která v sobě spojuje to nejlepší z renesančního i raně barokního zahradnického umění, a romantická Podzámecká zahrada, jejíž aktuální podoba pochází z 19. století.

Česko

Holašovice

Holašovice Historic Village

Jihočeská ves Holašovice je jednou z nejlepších a nejlépe dochovaných ukázek selského baroka, specifického stavebního slohu, který vznikl napodobováním prvků barokní architektury ve venkovském prostředí a vrcholil v 18. a 19. století v době, kdy už bylo baroko opouštěno. Kořeny vesnice samotné jsou ale ještě starší – rozvržení její návsi poukazuje na plánované založení ve vrcholném středověku, kdy se zásadně měnila tvář venkovského osídlení a kdy byla v rámci vnitřní kolonizace Českého království zakládána panovníkem, šlechtou i církví četná nová sídla v dosud jen řídké obydlených oblastech.

► Česko

Zámek v Litomyšli

Litomyšl Castle

Renesanční zámek v Litomyšli, který nechal v 16. století vystavět šlechtický rod Pernštejnů, je jedním z nejlepších příkladů toho, jak byla původně italská architektura přijímána a modifikována v zaalpských zemích. Vznosná bělostná budova s arkádami a omítkou zdobenou sgrafity byla v 18. století organicky doplněna také barokními prvky a anglickým parkem, za zvláštní zmínku stojí rovněž dobře dochovaná klasicistní divadelní scéna. Do dějin hudby se zámecký areál zapsal jako místo narození skladatele Bedřicha Smetany.

Česko

Krajina pro chov koní v Kladrubech

Landscape for Breeding and Training of Ceremonial Carriage Horses at Kladrubby nad Labem

Počátky chovu koní v Kladrubech nad Labem sahají až do konce 15. století, od 16. století zde byli šlechtění bělouši starokladrubskeho plemene, speciálně určené pro ceremoniální účely rakouského císařského dvora. K vlastnímu objektu hřebčína patří také dva hospodářské dvory a další budovy, které spolu s výběhy utvářejí jedinečný krajinný celek po staletí utvářený potřebami chovu koní. Ten se i přes úvahy o jeho zrušení za 1. republiky podařilo uchovat dodnes.

► Česko

Židovská čtvrť a bazilika sv. Prokopa v Třebíči

Jewish Quarter and St Procopius' Basilica in Třebíč

Třebíč byla jedním z mnoha českých městeček, kde spolu po staletí vedle sebe nekonfliktně žili křesťané i židé. I když tato etapa jejich dějin smutně skončila za 2. světové války, zdejší židovská čtvrť se jako jediná v Evropě do současnosti dochovala v prakticky nezměněné podobě a je dnes také jedinou ryze židovskou památkou UNESCO mimo území Izraele. Zároveň s ní je do seznamu zahrnuta i románsko-gotická klášterní bazilika sv. Prokopa ze 13. století, která je výjimečným příkladem prolínání dobových slohových inspirací celoevropského významu v církevní architektuře.

◀ Česko

Vila Tugendhat

Tugendhat Villa in Brno

Na přelomu 20. a 30. let 20. století si manželé Tugendhatovi z Brna nechali vystavět moderní vilu podle návrhu slavného architekta Miese van der Rohe. Do projektu mohl zcela promítnout svoje představy o ideálním bydlení a zároveň měl k dispozici velkorysý rozpočet, takže se budova stala dokonalým příkladem myšlenek funkcionalistického slohu vtělených do podoby obytného domu. Poté, co původní majitelé museli uprchnout před nacistickou hrozbou, byla vila během let poškozována nevhodným využitím i nedostatečně citlivou rekonstrukcí, na začátku 10. let 21. století se ji ale podařilo vrátit do původní podoby a byla také vybavena replikami původního nábytku.

Černá Hora

Národní park Durmitor

Durmitor National Park

Vápencové pohoří Durmitor je přírodním klenotem Černé Hory. Jeho strmé srázy a hluboká údolí formovaly krasové procesy i eroze, v minulých tisíciletích posílené činností ledovců.

Tyto geologické procesy přispěly ke vzniku pozoruhodných míst, jako jsou horská plesa nebo kaňon řeky Tary, který je se svým převýšením 1300 metrů nejhlubším v Evropě.

Katedrála sv. Tryfona

Černá Hora

Kotorská přírodní a kulturněhistorická oblast

Natural and Culturo-Historical Region of Kotor

Členitá zátoka známá jako Boka Kotorská a městečko Kotor hrály už od středověku roli významného obchodního přístaviště. Zároveň Kotor proslul také románským stavitelstvím a uměním, na jehož rozvoji měli podíl jak Byzantinci a Benátčané, tak i srbští vladaři. Památky vytvořené lidskou rukou zde dotvářejí malebnou přírodní scenérii úzkého, zatopeného údolí, které bývá někdy přezdíváno nejjižnějším evropským fjordem.

► Dánsko

Katedrála v Roskilde

Roskilde Cathedral

Katedrála v Roskilde, která byla vystavěna na místě staršího chrámu ve 12. a 13. století, představovala ve své době jednu z prvních cihlových katedrál. I díky jejímu příkladu se toto architektonické pojetí začalo šířit a stalo se jedním z typických rysů severské varianty gotického slohu. Od 15. století také sloužila jako oficiální pohřebiště dánských králů a díky tomu byla nadále rozšiřována, takže její podoba v současnosti odráží sedm století vývoje evropských církevních staveb.

Dánsko

Runové kameny, kostel a mohyly v Jellingu

Jelling Mounds, Runic Stones and Church

Posvátná krajina u vísky Jellingu vypovídá o důležitých událostech dánské historie. V raném středověku se zde totiž nacházelo sídlo prvních dánských králů, ke kterému patřily i mohylové hrobky a runové kameny vztyčené na památku života a činů krále Gorma Starého, jeho manželky Thyry a jejich syna Haralda Modrozuba. Ten proslul zároveň jako vladař, který rozhodl o obrácení Dánů na křesťanství a nechal v Jellingu v 10. století vystavět kostel, na jehož místě dnes stojí románský kostelík jen o sto let mladší.

▲ Dánsko

Stevns Klint

Stevns Klint

Křídový útes Stevns Klint na ostrově Sjælland je výjimečnou paleontologickou lokalitou, protože jeho vrstvy velmi dobře dokumentují předěl mezi druhohorami a třetihorami a poskytují důkazy o tom, že éru dinosaurů ukončil dopad

asteroidu. Do seznamu UNESCO byl zapsán z tohoto důvodu, za zmínku ale také stojí, že v jeho bílých skalách byla v roce 1953 vykutána moderní pevnost odolná vůči jaderným zbraním, která byla roku 2008 zpřístupněna veřejnosti.

Dánsko

Hrad Kronborg

Kronborg Castle

Královský hrad Kronborg, jenž stojí na břehu průlivu oddělujícího Dánsko a Švédsko v městečku Helsingør, proslul jako Elsinor, dějiště Shakespearova Hamleta. Není to ale jediný důvod, proč by

měl být připomínán – zároveň totiž jde o působivou renesanční pevnost, která mnohdy hrála důležitou roli ve vojenských a díky své roli mýta také ekonomických dějinách severní Evropy. Opevnění je zde doloženo

už od 1. poloviny 15. století, současná podoba areálu s mohutnými bastiony je především výsledkem velkorysých přestaveb z 16. století, které už musely brát ohled na vzrůstající význam dělostřelectva ve válce.

Dánsko

Christiansfeld, osada Moravských bratří

Christiansfeld, a Moravian Church Settlement

Církev Moravských bratří je přímým následníkem Jednoty bratrské, jejíž členové museli po bitvě na Bílé hoře opustit České země. V roce 1773 založila jedna z těchto komunit v jižním Jutsku novou osadu, jejíž urbanistické uspořádání bylo pečlivě naplánováno tak, aby odráželo evangelickou strohost i bratrské rovnostářské a humanistické ideály. Mezi charakteristické budovy utvářející ducha města patří například společné domy sloužící k ubytování vdov nebo svobodných mužů a dívek.

◀ Dánsko

Krajina parforsního honu na severu Sjællandu

The par force hunting landscape in North Zealand

Na severní straně ostrova Sjællandu se nacházejí dva lesy a lovecký park, kde se dánští králové oddávali parforsnímu honu. Největší slávu zažila tato krajina v 17. a 18. století, kdy byla promyšleně upravena v barokním duchu a doplněna o řadu systematicky rozmístěných loveckých budov, cest a značení. Geometrické

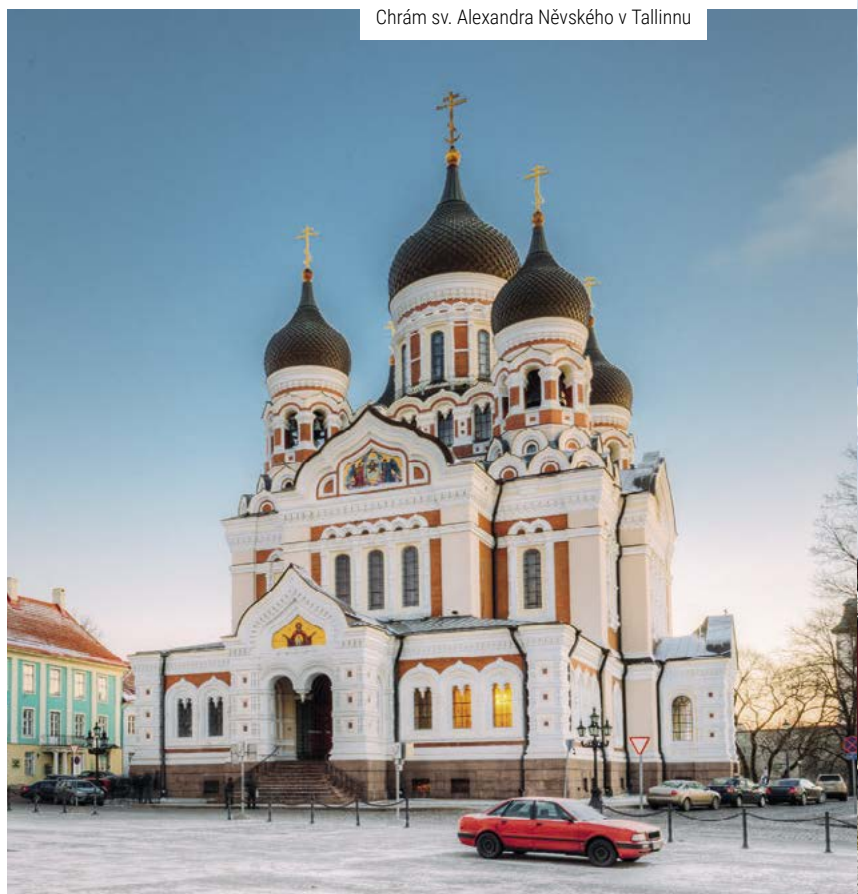
principy, které se zde do terénu promítaly, sloužily k usnadnění orientace lovců a organizace honů, zároveň jejich aplikace ale ukazuje, jak velký symbolický význam tyto hony, které byly zároveň důležitými společenskými událostmi, měly pro dvůr tehdejších absolutistických vladařů.

Estonsko

Historické centrum Tallinnu

Historic Centre (Old Town) of Tallinn

Starý Tallinn je jedním z nejkrásnějších měst na pobřeží Baltského moře. Jeho historické centrum tvoří vrch Toompea s hradem ze 13. století a opevněné dolní město, které vzniklo kolem významného tržiště. Obchod utvářel dějiny Tallinnu po staletí, byl ostatně i jedním z hanzovních měst, a jeho architektura odráží všechny významné regionální inspirace od německých až po švédské a ruské. Kromě historických vojenských staveb a měšťanských domů tvoří nepřehlédnutelnou dominantu centra Tallinnu také gotické kostely a park Kadriorg s barokním letním sídlem cara Petra Velikého.

Chrám sv. Alexandra Něvského v Tallinnu

Finsko

Sammallahdenmäki, pohřebiště z doby bronzové

Bronze Age Burial Site of
Sammallahdenmäki

Velký mohylník
v Sammallahdenmäki, který
sestává z více než 30 mohyl
vybudovaných z velkých žulových
balvanů bez hliněného zásypu,
je jednou z nejdůležitějších
pravěkých archeologických památek
ve Skandinávii. Vznikal mezi lety
1500 a 500 př. Kr. a dokládá tak
kontinuitu pohřebních zvyklostí
a lidského osídlení po tisíc let
až do počátku doby železné.

▼ Finsko

Stará Rauma

Old Rauma

Staré přístavní město Rauma vyrostlo v 15. století v blízkosti
františkánského kláštera a jeho centrum si stále uchovává
typický architektonický a urbanistický výraz historického

města vystavěného tradičními způsoby převážně ze dřeva.
Hlavní připomínkou jeho minulosti je dřevěný kostel
sv. Kříže, který stojí na klášterních pozemcích.

Radnice ve městě Rauma je v centru jedinou kamennou budou

Finsko

Pevnost Suomenlinna

Fortress of Suomenlinna

V 18. století nechali Švédové vystavět na ostrovech při vjezdu do helsinského přístavu mohutnou barokní pevnost. Původně měla sloužit k obraně proti ruskému námořnictvu, v roce 1809 ale v důsledku válečných událostí připadla s celým Finskem právě Rusku. Samostatnému Finsku později sloužila jako vojenská základna, sídlo námořní akademie a vězení, v současnosti ale hraje především roli turistické atrakce a kulturního centra. Je výbornou ukázkou novověké pevnostní architektury i dokladem bouřlivého politického a vojenského vývoje severní Evropy na prahu moderní doby

◀ Finsko

Kostel v Petäjävesi

Petäjävesi Old Church

Starý dřevěný luteránský kostel v Petäjävesi je zajímavou kombinací architektonických slohů – pochází z 18. a 19. století a vychází z tradice skandinávské architektury, zároveň se ale odkazuje i na gotiku a renesanci. Konstrukce stavby i její vnitřní výzdoba a mobiliář jsou původní, dobře zachovalé a svědčí o umu finských řemeslníků, kteří se na budování kostela podíleli.

Finsko

Papírna a pila ve Verle

Verla Groundwood and Board Mill

V jezernaté krajině severně od města Kouvola se nachází obec Verla vystavěná kolem areálu historické továrny, která se zaměřovala na zpracování dřeva a výrobu produktů z papíru, například kartonů. Připomíná význam tohoto odvětví v severní Evropě a je také ukázkou typické dělnické vesnice, která měla víceméně charakter kolonie založené v přímé vazbě na továrnu.

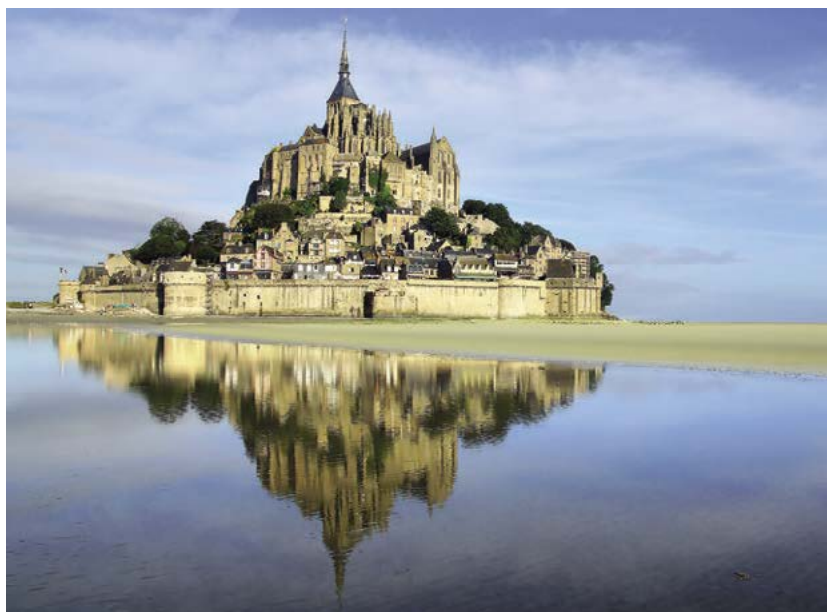

► Francie

Mont-Saint-Michel

Mont-Saint-Michel and its Bay

Na skalnatém vršku, který se vypíná uprostřed mělkého zálivu na pobřeží Lamanšského průlivu, se zdvihá majestátní areál gotického opatství vybudovaný v 11. až 16. století. Spolu s vesnicí, která vyrostla pod ním, je pravidelně oddělován od pevniny bouřlivým přílivem. Působivé umístění zde už od 8. století chránilo malou mnišskou komunitu, v novověku zase odlehlý klášter sloužil jako věznice. Dnes je jednou z nejznámějších a nejfotografovanějších památek Francie mimo samotnou Paříž.

Francie

Katedrála v Chartres

Chartres Cathedral

Katedrála v Chartres je klenotem gotického stavitelství. Většina chrámu byla vystavěna ve 12. a 13. století v místech, kde stávaly křesťanské kostely už od 4. století, její severní věž spolu

s několika dalšími prvky byla ale doplněna až ve století šestnáctém. Architektonická výjimečnost katedrály se projevuje jak v její celkové formě, tak i v jednotlivých drobných detailech, kromě

sochařské výzdoby proslula například i zachovaným labyrintem na podlaze, který symbolizuje náročnou cestu ke spasení, nebo bohatě dekorovanými vitrážovými okny, z nichž velká část je původní.

Francie

Palác a zahrady ve Versailles

Palace and Park of Versailles

Versailles v 17. a 18. století proslulo jako reprezentativní sídlo francouzských králů, které bylo ve své době po celé Evropě obdivovanou a napodobovanou inspirací. Klasicistní palácový komplex s bohatou výzdobou a řadou působivých součástí, jako jsou Zrcadlový sál, Opera nebo jednotlivé

salóny zasvěcené antickým božstvům, byl až do francouzské revoluce střediskem společenského života i kultury navázaných na život královského dvora. Opomenout nelze ani rozsáhlé palácové zahrady, které jsou typickou a vzorovou ukázkou parku francouzského typu.

► Francie

Vrch a kostel ve Vézelay

Vézelay, Church and Hill

Benediktinské opatství ve Vézelay je známé jako místo uložení ostatků sv. Máří Magdaleny a románský kostel, který je jí zasvěcen, je skvělým příkladem dobové burgundské architektury. Zároveň bylo už od 9. století významným poutním místem i prostorem, kde se psaly dějiny. Setkávali se zde například křižáci před odjezdem do Svaté země, z nichž nejvýznamnějším návštěvníkem byl v roce 1146 anglický král Richard Lví srdce.

Jeskyně Lascaux

Francie

Archeologické lokality v údolí řeky Vézère

Prehistoric Sites and Decorated Caves of the Vézère Valley

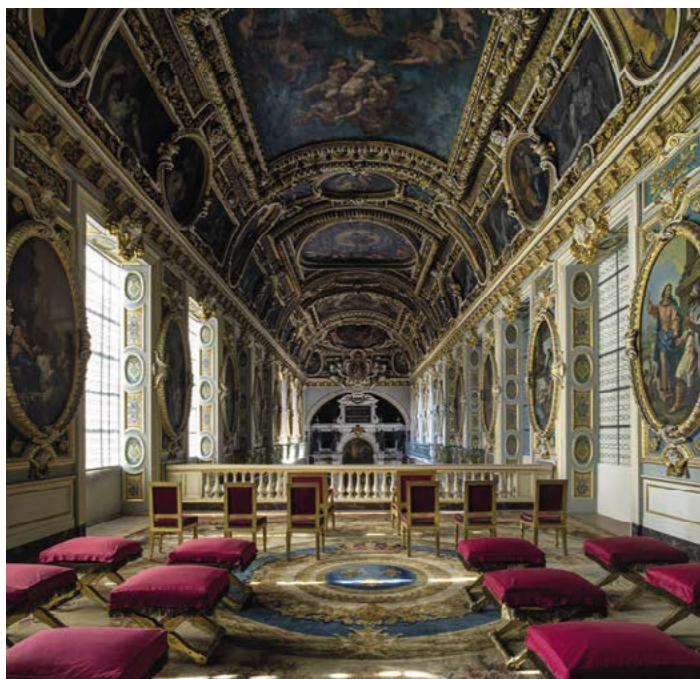
Údolí řeky Vézère bylo v paleolitu rušným místem. Svědčí o tom jak 147 různých archeologických lokalit, které poskytly četné doklady o životě v době kamenné, tak zejména i 25 jeskyní se skalními malbami, z nichž nejznámější je slavná Lascaux. Když byla v roce 1940 objevena, šlo doslova o přelom v bádání věnovaném pravěkému umění. Lovecké scény v ní vypočetně udivují svým elegantním provedením i živostí dodnes.

► Francie

Palác a park ve Fontainebleau

Palace and Park of Fontainebleau

Palác ve Fontainebleau býval už od 12. století královským loveckým zámčkem. V 16. až 18. století se ale dočkal rozsáhlých rekonstrukcí a rozšíření, na kterých se významně podíleli nejlepší italscí a francouzští architekti. Práce byly natolik intenzivní, až se zámek stal místem zrodu nové umělecké školy, jejíž díla patří k vrcholům francouzského renesančního výtvarného umění. Palácový komplex dodnes ohromuje jak svou vnější podobou, tak i bohatě dekorovanými sály a pokoji. Podstatnou součástí areálu jsou i rozsáhlé zahrady.

Jeden z bohatě dekorovaných sálů v paláci ve Fontainebleau

Francie

Katedrála v Amiens

Amiens Cathedral

Katedrála Notre-Dame v Amiens je jedním z nejvýznamnějších francouzských gotických chrámů. Byla vystavěna ve 13. století a vyniká zejména bohatou sochařskou výzdobou. Zároveň má ze všech francouzských

katedrál největší vnitřní prostory, které sestávají z pětিলodního chóru s kaplemi po stranách, trojlodního transeptu a hlavní lodi a dohromady vytvářejí vznosný, vysoký celek nesený 126 sloupy.

◀ Francie

Římské divadlo, jeho okolí a vítězný oblouk v Orange

Roman Theatre and its Surroundings and the „Triumphal Arch“ of Orange

Město Orange bylo založeno už Římany v roce 35 př. Kr. pod jménem Arausio. O jeho starověkém původu svědčí i řada dobových památek, mezi něž patří výjimečně dobře zachovalé římské divadlo a vítězný oblouk z doby vlády císaře Augusta. V místním muzeu se také nachází největší dochovaná sbírka římských katastrálních map vyrytých do mramoru, které zachycují širší okolí města.

Francie

Solivary v oblasti Salins-les-Bains a Arc-et-Senans

From the Great Saltworks of Salins-les-Bains to the Royal Saltworks of Arc-et-Senans, the Production of Open-pan Salt

Oblast poblíž Besançonu, nedaleko švýcarských hranic, byla v minulosti střediskem těžby soli. Po 1200 let se získávala z minerálních vod v dnešním lázeňském městečku Salins-les-Bains, kde se dodnes dochovala klenutá podzemní sběrná štola ze 13. století. V 18. a 19. století odtud byla voda vedena do 21 kilometrů vzdálené obce Arc-et-Senans, kde se nacházel královský solivar z roku 1775, který byl vystaven v duchu rané průmyslové architektury. V sousedství mělo vzniknout též ideální město založené na osvícenských principech, k plné realizaci projektu už ale nedošlo.

Solivar v Arc-et-Senans

Římské divadlo v Arles

◀ Francie

Římské a románské památky v Arles

Arles, Roman and Romanesque Monuments

Podoba města Arles dobře dokumentuje proměnu starověké obce ve středověkou. Už od roku 123 př. Kr. město ovládali Římané, kteří jej využívali zejména jako důležitý přístav. Nejvýznamnějšími památkami na tuto epochu jsou amfiteátr, římské divadlo, lázně, nekropole a akvadukt, u kterého stávaly mlýny. Ze středověku zase pochází klášterní komplex Saint-Trophime, který patří mezi nejlepší příklady provenšálské románské architektury.

Francie

Cisterciácké opatství ve Fontenay

Cistercian Abbey of Fontenay

Založení cisterciáckého řádu, ke kterému došlo na konci 11. století z iniciativy sv. Bernarda z Clairvaux, bylo ve své době významnou a vlivnou reformou mnišského způsobu života. Cisterciácké kláštery, v nichž se mniši věnovali

kromě modliteb i zemědělským či řemeslným činností, byly následně zakládány po celé Evropě. Opatství ve Fontenay patří mezi první z těchto klášterů a zároveň je jedním z nejlépe dochovaných v původní podobě.

▼ Francie

Historické centrum Avignonu

Historic Centre of Avignon: Papal Palace, Episcopal Ensemble and Avignon Bridge

Avignon vstoupil do dějin zejména jako sídlo papežů v letech 1309 až 1376, kdy se nad úřadem snažili uplatnit svůj vliv francouzští králové, a následně až do roku 1403 v průběhu církevního schizmatu. Tuto epochu

i následující období do roku 1791, kdy byl Avignon součástí držav papežského státu, připomíná řada památek v čele s papežským palácem, torzem slavného kamenného mostu a románskou katedrálou Notre-Dame-des-Doms.

Francie

Historická stanislavovská náměstí v Nancy

Place Stanislas, Place de la Carrière and Place d'Alliance in Nancy

Když v roce 1737 skončila válka o polské dědictví, sesazený polský a litevský král Stanisław I. Leszczyński se uchýlil do exilu do spojenecké Francie ke svému zeti Ludvíku XV. a získal titul vévody lotrinského. Jeho sídlem bylo Nancy, které nechal zvelebovat v moderním, osvíceneckém duchu a s ohledem na funkčnost a potřeby obyvatel. Dokladem tohoto velkolepého urbanistického plánu jsou zejména tři náměstí – rozsáhlá plocha Place Stanislas s reprezentativními budovami, obdélník Place de la Carrière a menší Place d'Alliance.

Zlatá brána a Neptunova fontána na Place Stanislas

◀ Francie

Kostel v opatství Saint-Savin sur Gartempe

Abbey Church of Saint-Savin sur Gartempe

Kostel v opatství Saint-Savin sur Gartempe se vyznačuje výjimečně dochovanými nástěnnými malbami. Byl vystavěn v průběhu 11. a 12. století jako trojlodní románská stavba s více než 80 metrů vysokou věží a kryptou věnovanou bratřím sv. Savinovi a sv. Cypriánovi. I v této podzemní prostře se nachází umělecká výzdoba, která zobrazuje scény z jejich životů.

Francie

Záliv Porto

Gulf of Porto: Calanche of Piana, Gulf of Girolata, Scandola Reserve

Záliv Porto a jeho okolí prosluly jako jedno z nejkrásnějších míst na pobřeží Korsiky. Čistá voda i členité skály zároveň svědčí nerušenému životu racků, kormoránů a mořských orlů i různých dalších živočichů a rostlin. Zvláště významnými

lokalitami v této oblasti jsou žulová skaliska Calanche de Piana, vedlejší záliv Girolata obklopený strmými horami a přírodní rezervace Scandola vynikající sopečnými útesy, a zvláště čistou vodou, kde se občas vyskytují i delfini.

▲ Francie

Římský akvadukt Pont du Gard

Pont du Gard (Roman Aqueduct)

Kamenný akvadukt Pont du Gard z 1. století tvořil důležitou součást římského vodovodu, který byl přes 50 kilometrů dlouhý a zasahoval do oblasti dnešního města Nîmes. Přemostuje řeku Gard a dosahuje výšky

až 50 metrů, přičemž jeho celková délka je 275 metrů. Jeho typickým znakem jsou tři výškové úrovně s ladně klenutými oblouky, které dosud slouží jako doklad vysoké úrovně římského stavitelství.

Francie

Carcassonne

Historic Fortified City of Carcassonne

Opevněné město Carcassonne má dlouhou historii – vrch, na kterém se nachází byl osídlen už v pravěku. Proslulost mu ale přinesla jeho středověká podoba opevněného městečka, kterému vévodí hrad

a které je i s gotickou katedrálou chráněno mohutnými hradbami. Jde totiž o místo, kde se podoba historického osídlení dochovala v podobě jednotného, prakticky nenarušeného celku. Významný

podíl na tom má i historik a památkář Eugène Viollet-le-Duc (1814–1879), který patřil k zakladatelům moderní památkové péče a restaurování Carcassonne se dlouhodobě věnoval.

Tradiční hrázdné domy kolem štrasburských kanálů

Francie

Štrasburk, Grande-Île a Neustadt

Strasbourg, Grande-Île and Neustadt

Ve Štrasburku zahrnuje zóna zapsaná v seznamu UNESCO jak středověké historické centrum kolem katedrály, tak i čtvrť Neustadt, která byla založena v průběhu let 1871 až 1918,

kdy bylo město spravováno Německem. Setkává se zde plánování města pojaté podle vzoru přestavby Paříže od Georgese-Eugene Haussmanna s typicky německou

architekturou. Současná podoba Štrasburku tak stále připomíná jeho proměnlivé postavení na hranicích francouzské a německé větve evropské kultury.

◀ Francie

Břehy Seiny v Paříži

Paris, Banks of the Seine

Řeka Seina je odpradávná rušnou tepnou, kolem které pulzuje pařížský život, a na jejích březích si je možné všimnout mnoha cenných budov i toho, jak probíhal architektonický vývoj města. Stojí zde gotická katedrála Notre-Dame, v roce 2019 bohužel těžce poškozená požárem, a kaple Sainte-Chapelle, zároveň se tu ale také nacházejí i moderní městské domy a bulváry, které jsou dědictvím velkorysé přestavby Paříže v 19. a 20. století.

Francie

Katedrála Notre-Dame, opatství Saint-Rémi a Palais du Tau v Remeši

Cathedral of Notre-Dame, Former Abbey of Saint-Rémi and Palace of Tau, Reims

Centru Remeše vévodí hned tři významné církevní památky, mezi nimiž drží přední místo gotická katedrála Notre-Dame ze 13. století. V jejím sousedství stojí bývalý arcibiskupský palác Tau a o něco dále na jih se pak nachází bývalé opatství Saint-Rémi, kde jsou uloženy ostatky sv. Remigia, patrona města a muže, který pokřtil franského krále Chlodvíka a měl velkou zásluhu na tom, že Frankové přijali křesťanství.

◀ Francie

Katedrála v Bourges

Bourges Cathedral

Katedrála sv. Štěpána (St. Etienne) ve městě Bourges byla vystavěna ve 12. a 13. století a je jedním z mistrovských děl francouzské gotiky. Proslula zejména díky své bohaté vitrážové výzdobě a nejstaršímu astronomickému orloji ve Francii. Zajímavá je také její stavební koncepce, kde absence příčné lodi opticky zdůrazňuje délku chrámu.

Francie

Canal du Midi

Canal du Midi

Canal du Midi, který propojuje Středozemní moře s řekou Garonne a Atlantským oceánem, je nejsložitější francouzskou dopravní stavbou 17. století. Dosahuje délky 240 kilometrů (s dalšími přílehlými vodními cestami až 360 kilometrů) a složitý terén francouzského vnitrozemí překonává díky četným zdymadlům, akvaduktům a tunelům. Jde o jedinečné dílo, které svým způsobem předznamenávalo příchod průmyslové revoluce a které bylo zároveň plynule zapojeno do okolní krajiny.

Svatojakubská poutní cesta prochází například Saint-Léonard-de-Noblat

Francie

Svatojakubská cesta ve Francii

Routes of Santiago de Compostela in France

Významná část hlavních větví Svatojakubské poutní cesty, která směřuje z různých evropských končin do španělského Santiaga de Compostela, prochází přes území Francie. Od středověku proto podél cest vznikala infrastruktura tvořená církevními objekty, nocležišti, značeními a dalšími památnými objekty. Čtyři nejdůležitější trasy, které jsou v seznamu UNESCO zahrnuty, jsou cesta přes Paříž a Tours, Vézelayská cesta, cesta přes Le Puy-en-Velay a Arleská cesta.

► Francie

Obec Saint-Émilion

Jurisdiction of Saint-Emilion

Městečko Saint-Émilion a jeho okolí byly už za časů Římské říše jedním z center vinařství na území dnešní Francie a dodnes je zdejší víno klíčovou součástí produkce bordeauxské oblasti. Obec ležící uprostřed pohostinné krajiny a obklopená vinicemi byla také od středověku důležitou zastávkou na Svatojakubské poutní cestě a díky tomu se zde nacházejí četné církevní památky, zajímavý je například skalní kostel sv. Emiliana vysekaný v bloku vápence.

Francie

Historický Lyon

Historic Site of Lyon

Město původně zvané Lugdunum po jednom z galských bohů a dnes známé jako Lyon založili Římané v 1. století př. Kr. Brzy se stalo důležitým střediskem v rámci celé Galie a mimo jiné se zde také narodili císaři Claudius a Caracalla. Roli jistě protiváhy Paříže si Lyon udržel i ve středověku a novověku, mimo jiné hrál roli důležitého bankovního centra. Jeho dvoutisíciletá historie i význam se dodnes promítají v architektuře, která odráží všechna prošla staletí – lze zmínit třeba antická divadla a amfiteátr, středověkou katedrálu a další chrámy nebo moderní městské paláce.

Francie

Středověké tržní město Provins

Provins, Town of Medieval Fairs

Urbanistická struktura opevněného středověkého město Provins v regionu Île-de-France je z velké míry předurčena tím, že bylo ve středověku důležitým tržním střediskem, kde se obchodovalo zejména s vlnou. Trhy pořádané v této oblasti, nad nimiž držela ochrannou ruku knížata z Champagne a jejichž místa konání se pravidelně střídala, trvaly vždy dva až tři týdny a byly ve 12. a 13. století zásadní událostí, která napomáhala ekonomicky propojovat Evropu od Nizozemí až po italská obchodní centra.

▼ Francie

Údolí Loiry mezi Sully-sur-Loire a Chalonnes

The Loire Valley between Sully-sur-Loire and Chalonnes

Údolí Loiry patří mezi nejznámější a nejskvělejší ukázky typické francouzské krajiny s vinicemi, historickými zámky i středověkými městečky a vesnicemi. Zámecké stavby, kterých je zde přes tři stovky a kterými region

proslul, částečně vycházejí ze středověkých hradů, velký vliv na jejich architektonický rozvoj měla ale zejména snaha renesančních a pozdějších šlechticů vyrovnat se reprezentativností svých sídel králi i sobě navzájem.

◀ Francie

Le Havre

Le Havre, the City Rebuilt by
Auguste Perret

Přístavní město Le Havre bylo během druhé světové války těžce poničeno leteckým bombardováním. Jeho poválečnou obnovu dostal na starost tým vedený architektem Augustem Perretem. Ten realizoval rekonstrukci, která navazovala na starší tvář a rozvržení městského centra, ale přinášela s sebou zároveň moderní přístupy v urbanistickém plánování a nově užitě materiály včetně Perretova oblíbeného betonu. Domy vystavěné v jednotném moderním stylu jsou dosud jedinečnou ukázkou funkcionalismem ovlivněné francouzské architektury 2. poloviny 20. století.

Francie

Biskupské město Albi

Episcopal City of Albi

Historická podoba města Albi dodnes upomíná na jeho rozvoj v 11. století i dobu vrcholného středověku, kdy se stalo významným biskupským sídlem. Zároveň

se dostalo do dějin jako místo, po kterém byli pojmenováni „albigenští“ – vyznavači katarské větve křesťanství, proti nimž byla ve 13. století vedena křížová výprava.

Zřejmě i touha posílit a zpečetit v neklidném kraji moc katolické víry vedla ke stavbě reprezentativní opevněné gotické katedrály, která se dodnes tyčí nad městskými uličkami.

Francie

Středomořská kulturní krajina Causses a Cévennes

The Causses and the Cévennes, Mediterranean agro-pastoral Cultural Landscape

Krajina při jižním okraji pohoří Massif Central byla odjakživa vhodná zejména pro pastevectví a drobné zemědělství, nikdy se tu ale nedařilo zakládat města. Krasové planiny vrchoviny Causses a hor Cévennes se během tisíciletí staly svědkem prakticky všech typů pastvy dobytka známých ve Středomoří. Zároveň byla zdejší údolí místem, kde se katolické kláštery pokoušely pozdvihnout ekonomický rozvoj kraje, ale kam se také uchýlovali protestanté v časech pronásledování.

Vodní mlýn

◀ Francie

Vaubanova opevnění

Fortifications of Vauban

Sébastien Le Prestre, markýz de Vauban (1633–1707), byl výjimečným pevnostním architektem a důležitým představitelem francouzské inženýrské školy, která měla rozhodující podíl na proměně a vývoji barokních fortifikačních systémů. Do seznamu UNESCO bylo zapsáno hned 12 jeho děl po celém obvodu Francie od mohutných citadel, jako jsou například pevnosti v Arrasu nebo Besançonu až po strážní věže a horské pevnůstky.

Francie

Bordeaux, Měsíční přístav

Bordeaux, Port of the Moon

Bordeaux je hned po Paříži druhým nejbohatším městem, bereme-li v potaz množství historických památek. Jeho dlouhá historie začala už v časech keltské Galie, jednoho z vrcholů rozvoje dosáhlo ve 12. století, kdy bylo živým obchodním přístavem spojujícím Francii s britskými ostrovy a Nizozemím. Další významnou epochou pak byla doba osvícenská, která přinesla zásadní zásahy do urbanistické a architektonické podoby města. Nejlépe o všech těchto proměnách vypovídá centrum Bordeaux u starého Měsíčního přístavu (Port de la Lune).

Francie

Uhelná pánev v Nord-Pas de Calais

Nord-Pas de Calais Mining Basin

V regionu Nord-Pas de Calais na severu Francie se už od 18. století těžilo uhlí. Po hornické činnosti zde zůstaly nejen četné památky v podobě hlubinných a povrchových dolů nebo hald hlusiny, ale také jejich doprovodná industriální infrastruktura včetně hornických obcí a kolonií či různých institucí, jako byly sídla těžařských firem, školy, kostely nebo nemocnice. Podoba této krajiny tak dobře dokumentuje průběh průmyslové revoluce na evropském kontinentě včetně jejího sociálního rozměru.

◀ Francie

Burgundské climats

The Climats, terroirs of Burgundy

Termín „climats“ je označením pro viničné svahy, pro něž jsou charakteristické různé environmentální vlivy („terroir“), které dodávají jednotlivým vínům jejich charakter. Burgundskou kulturní krajinu, která pěstováním vína proslula, kromě samotných „climats“ významně utvářejí také jednotlivé vesnice spolu s městečkem Beaune a uznání ze strany UNESCO se dočkalo i historické centrum Dijonu, které bylo od středověku administrativním ústředím kontrolujícím podobu vinařství a jehož vliv přispěl k současné podobě a struktuře vinic.

Turisté do jeskyně Chauvet-Pont d'Arc sice nemají přístup, ovšem nedaleko od ní byla vybudována její dokonalá replika

Francie

Jeskyně Chauvet-Pont d'Arc

Decorated Cave of Pont d'Arc, known as Grotte Chauvet-Pont d'Arc, Ardèche

V krasovém území při řece Ardèche byla v roce 1994 objevena jeskyně s paleolitickými malbami, které spadají do období aurignacienu a jsou jedněmi z nejstarších a nejlépe dochovaných ukázek tohoto typu pravěkého umění. Zachycují především dobovou faunu, například mamuty, nosorožce, medvědy, pratury a jeskynní lvy, a navzdory svému stáří kolem 30 tisíc let dodnes vynikají působivým uměleckým provedením.

Vulkanické vrcholy Chaîne des Puys

▲ Francie

Zlomová tektonická oblast Chaîne des Puys

Chaîne des Puys – Limagne fault tectonic arena

Ve středu Francie se nachází pozoruhodná oblast s dosud patrnými stopami nedávné sopečné činnosti, v níž vynikají vulkanické vrcholy Chaîne des Puys a lávové vrchy Montagne de la Serre. Hlavní podíl na utváření zdejšího terénu mělo

před 35 miliony let alpinské vrásnění, které vedlo ke vzniku tektonických zlomů a průnikům magmatu k povrchu. Výsledkem je členitá krajina s řadou dochovaných unikátních geologických prvků včetně sopečných kráterů.

Francie

Domy a sklepení na svazích v Champagne

Champagne Hillsides, Houses and Cellars

Region Champagne světově proslul produkcí šumivých vín – „šampaňských“, která se zde připravují od počátku 17. století. Do seznamu UNESCO se dostaly všechny základní součásti

zdejší vinařské krajiny a výrobního řetězce od tří hlavních historických vinic přes prostory sloužící ke zpracování hroznů až po vinné sklepy a prodejní a distribuční budovy.

◀ Gruzie

Památky v Mcchetě

Historical Monuments of Mtskheta

Mccheta bývala kdysi hlavním městem gruzínského království, a i když jí tento význam přebralo sousední Tbilisi, zůstává dosud významnou historickou lokalitou. Nejdůležitější zdejší památnou stavbou je chrám Sveticchoveli z 11. století, obraz starého sídelního města dále doplňují pevnost v Armazi s pamětihodnostmi z 3. století př. Kr. až 4. století po Kr. a kláštery Samtarvo a Džvari.

Chrám Sveticchoveli

Gruzie

Horní Svanetie

Upper Svaneti

Divokou a romantickou krajinu Kavkazu představuje výjimečně dobře region Horní Svanetie, kde se přírodní krásy setkávají s dobře dochovaným historickým osídlením, které

si dodnes udrželo původní středověký ráz. Typickým prvkem zdejší architektury jsou věžovité domy, které sloužily jak k rodinnému životu, tak i jako malé pevnosti a strážnice.

Gruzie

Kláster Gelati

Gelati Monastery

Kláster Gelati byl založen ve 12. století a je skvělou ukázkou vrcholné formy středověké gruzínské architektury a výtvarného umění, které byly silně ovlivněny Byzancí. Zároveň šlo o jeden z vůbec největších pravoslavných klášterů své doby, významné středisko gruzínské kultury a vzdělanosti a také královské pohřebiště.

◀ Chorvatsko

Starý Dubrovník

Old City of Dubrovnik

Dubrovník je jedním z nejkrásnějších historických měst na Jadranu a svou tvář si dokázal zachovat navzdory devastujícímu zemětřesení v 17. století i poškození při válečných událostech během rozpadu Jugoslávie. Byl založen v 7. století a porůznu spadl do byzantské, osmanské a uherské sféry vlivu, zároveň byl ale centrem obchodu a jako samostatná republika Ragusa dokázal od středověku konkurovat i Benátkám. Díky své malebné poloze a typické bělostné dalmatské architektuře, v níž se setkávají vlivy mnoha staletí, bývá nazýván Perlou Jadranu.

Chorvatsko

Historický Split s Diokleciánovým palácem

Historical Complex of Split with the Palace of Diocletian

Za časů Římské říše se v oblasti dnešního Splitu nacházela dvě města – Salona, která byla hlavním správním centrem provincie Dalmácie, a původní řecká kolonie Spálathos, latinsky Spalatum. Na přelomu 3. a 4. století si zde nechal císař Dioklecián vybudovat mohutný opevněný palác, který je dosud patrný jak prostřednictvím hmotných pozůstatků budov, tak i díky odrazu jeho rozvržení v urbanistické struktuře města. Architektonický vývoj města se zde ale samozřejmě nezastavil a skrývá i četné památky na pozdější staletí.

Chorvatsko

Národní park Plitvická jezera

Plitvice Lakes National Park

Okouzující krasová krajina Plitvických jezer vznikla díky srážení sladkovodních vápenců – travertinů, které vytvářejí pevné hráze, za nimiž se drží voda. Tento poměrně častý jev se zde projevuje výjimečně působivě a vedl ke vzniku šestnácti jezer, mezi nimiž protéká řada potoků a spadají vodopády. Význam národního parku ale není jen estetický nebo geologický – členitý lesnatý terén s množstvím různých vodních ploch je důležitý pro biodiverzitu a dosud nezmapované podzemní části vodních toků skrývají četné možnosti pro speleologický výzkum.

Mozaika v chrámu
sv. Eufrazia v Poreči

◀ Chorvatsko

Bazilika sv. Eufrazia v Poreči

Episcopal Complex of the Euphrasian Basilica in the Historic Centre of Poreč

Porečská bazilika je sice zasvěcena Nanebevzetí Panny Marie, ve známost ale vstoupila pod jménem sv. Eufrazia, který ji nechal v 6. století vystavět na místě staršího chrámu. Od doby svého vzniku přežila ve velmi autentické podobě, což z ní činí jednu z nejzachovalejších raně byzantských budov v celém Středomoří. Výjimečné jsou zejména mozaiky pocházející z doby jejího vzniku, které vyobrazují Krista, Matku Boží, různé biblické postavy, regionální světce i samotného biskupa Eufrazia.

Chorvatsko

Starigradská pláň

Stari Grad Plain

Rovinaté území Starigradské pláně, které se nachází na ostrově Hvar a zabírá plochu přibližně 12 kilometrů čtverečních, je jednou z nejstarších kontinuálně dochovaných a užívaných kulturních krajín v Evropě. Ve 4. století př. Kr. se zde usídlili řeční kolonisté, kteří planinu rozparcelovali a využívali k pěstování oliv, vína a dalších zemědělských produktů. Kamenné zídky, mezníky i přístřešky pro lidi pracující na polích jsou zde dosud rozvrženy po starořeckém vzoru.

◀ Chorvatsko

Katedrála sv. Jakuba v Šibeniku

The Cathedral of St James in Šibenik

Centru starobylého pobřežního města Šibeniku vévodí katedrála sv. Jakuba, která byla budována v letech 1431 až 1535 a v jejímž architektonickém výrazu a výzdobě se snoubí gotika s renesancí. Na jejím projektu postupně pracovalo několik významných místních stavitelů, z nichž nejdůležitějším vkladem přispěli mistři Georgius Matthaei Dalmaticus (Juraj Dalmatinec) a Donatellův žák Nikola Firentinac. Celá budova je čistě kamenná, a to včetně klenuté střechy.

Chorvatsko

Starý Trogir

Historic City of Trogir

Trogir, historické město stojící na malém ostrůvku při jihochorvatském pobřeží, byl založen už ve 3. století př. Kr. jako řecká kolonie. Po staletí byl důležitým obchodním přístavem,

většina hlavních zachovaných památek pochází z vrcholného středověku a raného novověku. Patří mezi ně především městské opevnění, četné paláce a románsko-

-gotický chrám sv. Vavřince. Město samo o sobě je také skvělou ukázkou středověkého urbanistického celku se všemi jeho důležitými součástmi a vzájemnými vztahy.

◀ Irsko

Brú na Bóinne

Brú na Bóinne – Archaeological Ensemble of the Bend of the Boyne

V ohybu řeky Bóinne se nalézají jedny z nejznámějších památek irského pravěku, mohutné megalitické chodbové hrobky Newgrange, Knowth a Dowth. Tyto kamenné mohyly, z nichž největší mají průměr až 100 metrů a výšku kolem 12 metrů, sloužily v neolitu jako pohřebiště a snad i prostor k dalším náboženským obřadům. Nasvědčují tomu jak jejich záměrná orientace vůči poloze slunce za zimního slunovratu a během rovnodennosti, tak i umělecká výzdoba některých použitých balvanů geometrickými motivy, mezi nimiž převládají spirály a kosočtverce. Poté, co přestaly být využívány k původnímu účelu, se pravěké mohyly staly trvalou součástí irské mytologie jako sídla staršího lidu Aes Sídhe, elfů či víl, mezi něž patřili také staří keltští bohové z legendárního pokolení Tuatha dé Danann.

Irsko

Sceilg Mhichíl

Sceilg Mhichíl

Raně středověké Irsko bylo jedním z důležitých středisek křesťanské klášterní kultury. Mezi nejpůsobivější památky z tohoto období patří bezesporu ostrov Sceilg Mhichíl, kde někdy mezi 6. a 8. stoletím

vznikl izolovaný klášter, který byl opuštěn ve 12. století. Na jeho existenci dodnes upomínají kamenná schodiště vinoucí se po strmých svazích, kuželovité kamenné příbytky mnichů, poustevna a hřbitůvek.

Zdejší krajina je výjimečně působivá a zároveň připomíná vytrvalost raného křesťanství na samotném okraji Evropy, v místech sužovaných nevládným počasím, nedostatkem i vikinskými nájezdy.

Island

Národní park Þingvellir

Þingvellir National Park

Islandský Althing je nejstarším parlamentem na světě. Jeho tradice sahá až do roku 930, kdy se poprvé pod širým nebem sešli islandští svobodní muži a domluvili se na pravidlech soužití i řešení sporů. Místo ve volné krajině, kde se tato setkání po staletí pravidelně konala, má dnes status národního parku jak pro svou historickou hodnotu, tak i z důvodů přírodních. Prochází tudy totiž příkopová propadlina, která ukazuje hranici mezi euroasijskou a severoamerickou kontinentální deskou a nachází se zde také největší islandské jezero Þingvallavatn.

◀ Island

Surtsey

Surtsey

Ostrov Surtsey vzdálený asi 30 kilometrů od jižního pobřeží Islandu vznikl v letech 1963 až 1967 v důsledku sopečné aktivity. Přírodovědcům poskytuje jedinečnou možnost sledovat „v přímém přenosu“, jak probíhá osidlování nově zrozené pevniny houbami, rostlinami i živočichy. Jméno dostal příhodně po ohnivém obru Surtrovi ze severské mytologie.

Island

Národní park Vatnajökull

Vatnajökull National Park – dynamic nature of fire and ice

Islandskou krajinu formovaly od pradávna dvě síly – oheň a led. Nejlépe je možné jejich moc pozorovat uprostřed ostrova v národním parku Vatnajökull, kde mohutné ledovce pokrývají území s aktivními vulkány. Náhlé sopečné erupce tavící masu ledu mohou vést k prudkým záplavám a terén v širokém okolí je tak neustále tvarován a proměňován jak magmatem, tak i vodou. Teplejší místa v okolí sopek také napomáhala během dob ledových ohřívat podzemní vodu a usnadnila tak přežití endemickým druhům různých drobných živočichů žijících v půdě.

